

УДК 001.891:657]:[338:004]
JEL: A22; B30; B40; B41; C49
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-78-85>

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОБЛІКУ, ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

©2025 СЬОМЧЕНКО В. В., ПУШКАРЬ І. В., БОРОВІКОВ О. І.

УДК 001.891:657]:[338:004]
JEL: A22; B30; B40; B41; C49

Сьомченко В. В., Пушкар І. В., Боровіков О. І. Трансформація методології наукових досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті в умовах цифрової економіки

Стаття присвячена дослідженню сучасних тенденцій розвитку наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту, з акцентом на трансформацію методології в умовах цифрових технологій, глобальних економічних змін і посилення регуляторних вимог. Основну увагу приділено застосуванню інноваційних інструментів, таких як штучний інтелект, великі дані (Big Data), блокчейн і автоматизація аудиторських процесів. Ці технології значно підвищують ефективність облікових процедур, знижують ймовірність помилок, покращують точність фінансових прогнозів і забезпечують більшу прозорість і достовірність фінансової звітності. У статті також розглядаються сучасні міждисциплінарні підходи до дослідження в обліку, економічному аналізі та аудиті, де поєднуються методи фінансової аналітики, економіко-математичного моделювання, поведінкових наук і кібербезпеки. Інтеграція цих підходів дозволяє не лише покращити прогнози фінансової стабільності та ефективності підприємств, але й виявляти можливі ризики шахрайства та маніпуляцій у фінансових звітах. Однією з ключових тенденцій є розвиток форензик-аудиту, що застосовується для виявлення економічних злочинів та фінансових маніпуляцій. Особливу увагу приділено важливості гармонізації міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аудиту, що сприяє створенню єдиного інформаційного простору для компаній на глобальному рівні. Для подальшого розвитку наукових досліджень у цій сфері запропоновано активно впроваджувати цифрові інструменти для аналізу фінансових даних, посилювати міждисциплінарні зв'язки та вдосконалювати освітні програми з підготовки висококваліфікованих фахівців. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити якість наукових досліджень, забезпечити ефективність бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту в умовах швидких технологічних змін, а також адаптувати систему обліку до сучасних вимог цифрової економіки. Таким чином, результати дослідження мають не лише теоретичне, але й практичне значення, адже вони формують основу для вдосконалення управлінських рішень у бізнесі та державному секторі.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аудит, цифровізація, штучний інтелект, великі дані, форензик-аудит, міжнародні стандарти, фінансові технології.

Табл.: 2. Бібл.: 18.

Сьомченко Вікторія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: vika-znu72@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4860-0964>

Пушкар Ірина Володимирівна – кандидат наук з державного управління, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: iv_pushkar@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4380-7907>

Боровіков Олексій Ігорович – аспірант кафедри обліку та оподаткування, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: lehat11891@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4707-1664>

UDC 001.891:657]:[338:004]
JEL: A22; B30; B40; B41; C49

Somchenko V. V., Pushkar I. V., Borovikov O. I. Transformation of Research Methodology in Accounting, Economic Analysis, and Auditing in the Digital Economy Context

The article is dedicated to examining current trends in the development of research in accountancy, economic analysis, and auditing, with an emphasis on the transformation of methodology in the context of digital technologies, global economic changes, and increased regulatory requirements. Special attention is given to the use of innovative tools such as artificial intelligence, big data, blockchain, and automation of auditing processes. These technologies significantly improve the efficiency of accounting procedures, reduce the likelihood of errors, enhance the accuracy of financial forecasts, and provide greater transparency and reliability of financial reporting. The article also explores contemporary interdisciplinary approaches to research in accounting, economic analysis, and auditing, combining methods from financial analytics, economic-mathematical modeling, behavioral sciences, and cybersecurity. The integration of these approaches allows not only improving forecasts of financial stability and enterprise efficiency but also identifying potential risks of fraud and manipulation in financial statements. One of the key trends is the development of forensic auditing, which is used to detect economic crimes and financial manipulations. Special attention is given to the importance of harmonizing international accounting and auditing standards, which contributes to creating a unified information space for companies at the global level. For the further development of research in this field, it is proposed to actively implement digital tools for financial data analysis, strengthen interdisciplinary connections, and enhance educational programs to train highly qualified specialists. The implementation of the proposed measures will improve the quality of scientific research, ensure the efficiency of accountancy, economic analysis, and auditing amidst rapid technological changes,

and also adapt the accounting system to the contemporary requirements of the digital economy. Thus, the research findings have not only theoretical but also practical significance, as they provide a foundation for enhancing management decisions in both business and the public sector.

Keywords: accountance, audit, digitalization, artificial intelligence, big data, forensic audit, international standards, financial technologies.

Tabl.: 2. Bibl.: 18.

Somchenko Viktoriia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Zaporizhzhia National University (66 Zhukovskoho Str., 69600, Ukraine)

E-mail: vika-znu72@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4860-0964>

Pushkar Iryna V. – Candidate of Sciences (Public Administration), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Zaporizhzhia National University (66 Zhukovskoho Str., 69600, Ukraine)

E-mail: iv_pushkar@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4380-7907>

Borovikov Oleksii I. – Postgraduate Student of the Department of Accounting and Taxation, Zaporizhzhia National University (66 Zhukovskoho Str., 69600, Ukraine)

E-mail: lehat11891@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4707-1664>

Сучасна економіка, яка переживає швидкі зміни через глобалізацію, технологічні інновації та фінансові кризи, ставить нові вимоги до наукових досліджень в галузі обліку, аналізу та аудиту. У таких умовах методологія наукових досліджень відіграє важливу роль у забезпеченні високої якості досліджуваних об'єктів, коректності фінансових звітів і достовірності аудиторських перевірок. Технологічні нововведення, такі як автоматизація бухгалтерського обліку, інтеграція нових інформаційних систем, великі дані (Big Data) та штучний інтелект, трансформують підходи до традиційних методів обліку та аудиту, вимагаючи від науковців розробки нових підходів і моделей.

Слід зазначити, що цифрова економіка змінює не лише інструменти, а й саму логіку досліджень у сфері обліку, економічного аналізу та аудиту. Якщо раніше дослідницькі методи ґрунтувалися переважно на статистичних узагальненнях і традиційних економіко-математичних моделях, то сьогодні все більшого значення набувають алгоритми машинного навчання, прогнозна аналітика та інтеграція даних із різних цифрових платформ. Це вимагає від науковців уміння працювати з міждисциплінарними підходами, поєднуючи економічні знання з інформаційними технологіями та математичними методами. У результаті методологія наукових досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті набуває більшої гнучкості, інноваційності та орієнтації на практичну реалізацію в умовах цифрової трансформації.

З іншого боку, важливим аспектом є академічна доброчесність. Проблеми плагіату, маніпулювання даними та порушення етики наукових досліджень можуть мати руйнівні наслідки для наукової спільноти, знижуючи довіру до результатів досліджень і застосовуваних методів у реальному секторі економіки. У зв'язку з цим розробка методології

наукових досліджень, яка враховує етичні норми та принципи доброчесності, є важливим завданням для забезпечення стабільності наукових процесів та розвитку обліково-аудиторської діяльності.

Актуальність дослідження також підвищується в умовах постійного вдосконалення методів економічного контролю та фінансового аудиту. Безліч наукових статей і монографій стосуються проблем інтеграції міжнародних стандартів обліку та аудиту в національні системи, що вимагає розробки нових методологічних підходів. Проте, навіть з огляду на такі інтеграційні процеси, академічна доброчесність залишається важливим фактором, що забезпечує якість наукових робіт.

Останні дослідження в галузі методології наукових досліджень в обліку, аналізі та аудиті надають нові підходи до аналізу фінансових звітів та аудиторських перевірок. Вітчизняні дослідники, такі як Павлова Г. Є., Кравченко М. В., Атамас О. П. [13] та Бруханський Р. Ф. [2], наголошують на необхідності адаптації міжнародних стандартів до вітчизняних умов, розробляючи методологію, яка враховує специфіку вітчизняного бухгалтерського обліку та фінансового аудиту. Окремо варто виділити значення статистичних методів у дослідженнях цієї сфери, оскільки саме статистика дозволяє отримати достовірні результати при роботі з великими обсягами фінансових даних.

Зарубіжні вчені також активно працюють над розширенням методологічної бази в обліку, аналізі та аудиті. Наприклад, у своїх роботах Дж. Сміт і Р. Тейлор аналізують вплив великих даних на процес аудиторських перевірок, відзначаючи, що використання таких технологій дозволяє підвищити точність прогнозування та ефективність виявлення фінансових аномалій. Вони акцентують на тому, що сучасні виклики потребують інтеграції іннова-

ційних методів аналізу та їх активного застосування у практиці аудиту та фінансового контролю, що, своєю чергою, створює основу для формування нової методології економічного аналізу в умовах цифрової економіки.

Незважаючи на значну кількість наукових праць у сфері трансформації методології наукових досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті, дане питання потребує більш глибокого опрацювання. Досі залишаються невирішеними проблеми інтеграції цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, блокчейну та великих даних, у методологічний інструментарій наукових досліджень. Недостатньо вивченими є перспективи гармонізації міжнародних стандартів обліку та аудиту з вітчизняною практикою з урахуванням специфіки економіки України. Крім того, актуальною залишається проблема розробки методичних рекомендацій щодо забезпечення академічної доброчесності при використанні цифрових інструментів та автоматизованих систем обробки даних. Особливої уваги потребує питання формування нових підходів до підготовки фахівців з обліку, аналізу та аудиту, здатних ефективно застосовувати інноваційні технології та одночасно дотримуватися етичних стандартів наукової діяльності.

Також додатково слід врахувати складність адаптації традиційних методів економічного аналізу до умов цифрової економіки, що вимагає розробки нових концептуальних підходів до збору, обробки та інтерпретації фінансової інформації. Потребує подальшого вивчення питання забезпечення інформаційної безпеки та конфіденційності даних у процесі використання цифрових платформ, адже від цього залежить рівень довіри до результатів наукових досліджень. Недостатньо розкритими залишаються також аспекти практичного впровадження інноваційних технологій у діяльність малих і середніх підприємств, які через обмеженість ресурсів стикаються з труднощами у цифровій трансформації обліку й аудиту.

У ході дослідження застосовано комплексний підхід, що поєднує загальнонаукові, спеціальні та цифрові методи пізнання. Здійснено аналіз наукових джерел, нормативно-правових актів та публікацій з проблематики методології наукових досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті. На цьому етапі використано методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції для виявлення еволюції підходів і визначення актуальних проблем. Для проведення порівняння вітчизняних і зарубіжних наукових підходів, під час якого виокремлено спільні та відмінні риси, застосовано методи порівняльного аналізу, контент-аналізу наукових публікацій.

Для узагальнення результатів попередніх досліджень і визначення системи сучасних методів, що застосовуються в обліку, аналізі та аудиті, використано загальнонаукові методи – аналіз і синтез, індукція та дедукція, узагальнення та абстрагування. Саме вони дали змогу сформулювати висновки щодо трансформації методології наукових досліджень в умовах цифрової економіки, виокремити напрями подальшого розвитку обліково-аналітичної та аудиторської науки та запропонувати рекомендації щодо інтеграції традиційних і інноваційних підходів із дотриманням принципів академічної доброчесності

Метою даного дослідження є вивчення методології наукових досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті, аналіз сучасних підходів до методів дослідження. Виявлення основних тенденцій у розвитку наукових досліджень і пропозиція можливих шляхів їх удосконалення.

У сучасних умовах цифрової економіки методологія наукових досліджень зазнає суттєвих трансформацій. Поява нових інформаційних технологій, автоматизованих систем обліку та аналітики змінює підходи до збору, обробки та інтерпретації даних, що безпосередньо впливає на ефективність економічного аналізу та аудиту. Традиційні методи дослідження, які базувалися на класичних економічних і статистичних підходах, сьогодні інтегруються з цифровими інструментами, що забезпечують швидкий доступ до великих масивів даних, моделювання економічних процесів та прогнозування результатів управлінських рішень [8].

У цьому контексті важливо розглянути еволюцію методології як фундаментальної основи наукового пізнання. Саме її розвиток дозволяє адаптувати традиційні підходи до сучасних викликів цифрової економіки та забезпечує комплексний підхід до обліку, економічного аналізу та аудиту.

Слід підкреслити, що розвиток методології в умовах цифровізації набуває міждисциплінарного характеру, оскільки поєднання економічних знань із досягненнями інформатики, кібернетики та математичного моделювання створює новий рівень наукових досліджень. Особливого значення набуває використання штучного інтелекту та машинного навчання, які дозволяють ідентифікувати приховані закономірності у фінансових даних і забезпечують якісно новий підхід до економічного аналізу та аудиту. Водночас виникає потреба у критичному осмисленні ролі дослідника, оскільки автоматизація процесів може призвести до зниження суб'єктивного впливу, але водночас вимагає високого рівня компетентності у виборі та інтерпретації методів. Ці фактори зумовлюють подаль-

ший розвиток методології на стику економічних і цифрових наук, що відкриває нові напрями досліджень і формує інноваційні підходи до вирішення практичних завдань управління підприємствами.

Методологія як окрема галузь знань формувалася протягом тривалого часу, поєднуючи філософські, математичні, економічні, соціологічні та інші наукові підходи. Розглянемо основних вітчизняних і зарубіжних учених минулого та сучасності, які зробили значний внесок у її розвиток (табл. 1).

Представлена у табл. 1 система науковців підтверджує, що методологія як наука формувалася протягом століть, поєднуючи класичні підходи (індукція, дедукція, матеріалізм, позитивізм) із сучасними інструментами (Big Data, машинне навчання, цифрові технології).

Вагомий внесок у її розвиток зробили як класики науки (Бекон, Декарт, Кант, Вебер), так і сучасні дослідники (Поппер, Кун, Лакатош), що створило підґрунтя для інтеграції класичних і сучасних методологічних підходів. Вітчизняні вчені, зокрема М. І. Туган-Барановський, В. І. Вернадський і сучасні дослідники у сфері обліку, економічного аналізу та аудиту суттєво вплинули на формування методології в економічних науках, враховуючи національні особливості та практичні потреби. Узагальнення внеску цих учених свідчить, що сучасна методологія досліджень у цифровій економіці є міждисциплінарною, інтеграційною та спирається як на класичні підходи, так і на інноваційні цифрові

технології, що забезпечує її ефективність для обліку, аналізу та аудиту.

Таким чином, аналіз внеску вітчизняних і зарубіжних учених показує, що сучасна методологія наукових досліджень у сфері обліку, економічного аналізу та аудиту формується на основі поєднання класичних підходів та новітніх цифрових технологій. Це створює основу для ефективного застосування методів обліку, аналізу та аудиту, враховуючи як наукові, так і практичні потреби економічного середовища.

Методологія наукових досліджень включає систему принципів, засобів і методів, які використовуються для збору, аналізу та інтерпретації даних. В обліку та аудиті основним завданням є застосування таких методів, які дозволяють отримати об'єктивні та надійні результати, що будуть корисні для практичного застосування в економічному середовищі [6]. Вибір методології залежить від специфіки досліджуваних об'єктів, а також від наявних ресурсів, таких як дані та технології.

Аналіз сучасних підходів до методів дослідження в обліку, аналізі та аудиті є важливою складовою наукової роботи, оскільки від правильного вибору методів залежить точність і надійність отриманих результатів. Сучасні підходи до методів дослідження зумовлені як еволюцією науки, так і впливом новітніх технологій. Для ефективного проведення наукових досліджень у цих сферах необхідно враховувати специфіку об'єктів дослідження (фінансові звіти, аудит, облікові про-

Таблиця 1

Видатні вчені в розвитку методології як окремої галузі знань

Науковці	Основний внесок
Ф. Бекон	Засновник емпіричного методу дослідження, індукція
К. Поппер	Принцип фальсифікації, методологія критичного реалізму
Т. Кун	Теорія наукових революцій, зміна парадигм
І. Лакатош	Концепція дослідницьких програм
Р. Фейнман	Методологія досліджень у фізиці та економіці
Д. Канеман	Методологія поведінкової економіки, когнітивні упередження
О. П. Бойко	Методологія соціальних наук, концепція «габітусу»
М. І. Туган-Барановський	Теорія економічних циклів, методи економічного аналізу
В. І. Вернадський	Розвиток природничо-наукової методології, ноосфера
Т. А. Гоголь	Методологія економічних наук, облік та аудит
Т. О. Каменська	Академічна доброчесність, методологія соціально-економічних досліджень
О. М. Герасименко	Цифрові технології в аудиті та фінансовому аналізі
І. В. Жиглей, С. М. Лайчук, І. Р. Поліщук	Методологія бухгалтерського обліку
І. В. Бондаренко	Методологічні підходи до оцінки ризиків в аудиті

Джерело: розроблено авторами на основі [1; 3–5; 7; 9–11; 14–18].

цеси), а також використовувати методи, які відповідають вимогам сучасної науки та практики [12].

Облік, економічний аналіз і аудит є важливими інструментами для управління фінансово-господарською діяльністю підприємств. З розвитком технологій і посиленням регуляторних вимог дослідницькі методи в цій сфері постійно вдосконалюються. Сучасні дослідження в обліку, економічному аналізі та аудиті базуються на математичних, економічних, інформаційних та аналітичних методах, що забезпечують точність, достовірність і прозорість фінансової інформації [13].

На ранніх етапах розвитку науки облік, економічний аналіз і аудит опиралися на класичні методи дослідження, такі як:

- ✦ *аналіз і синтез* – використовувалися для розгляду окремих елементів облікових процесів та їх поєднання в єдину систему;
- ✦ *індикативні методи* – включали вивчення зразків фінансових документів і їх систематизацію для виявлення загальних закономірностей;
- ✦ *моделювання* – використовувалося для створення спрощених моделей облікових процесів, що допомагали виявляти внутрішні закономірності [6].

У класичних підходах акцент був на науковій абстракції та ідеалізації облікових процесів. Проте їх недоліком була обмеженість у використанні обширних масивів даних і технологій, які стали доступними з розвитком інформаційних технологій.

Із розвитком технологій і цифрових інструментів методи досліджень в обліку, економічному аналізі та аудиті зазнали значних змін. Зараз активно використовуються новітні інструменти та підходи, серед яких слід виділити:

- ✦ *використання Big Data (великі дані)* – у рамках цього підходу дослідники почали використовувати великі обсяги даних для аналізу облікових процесів. Big Data дозволяє обробляти величезні масиви інформації в реальному часі, виявляти аномалії та фінансові порушення, проводити глибокий аналіз економічних показників. Перевагами цього підходу є підвищення точності економічного аналізу, можливість прогнозування на основі реальних даних;
- ✦ *машинне навчання та штучний інтелект (ШІ)* – використовуються для аналізу складних фінансових даних, автоматизації аудиторських перевірок і оптимізації облікових процедур. Алгоритми ШІ допомагають виявляти неочевидні патерни та тенденції в даних, що дає змогу виявляти шахрайство, по-

рушення та аномалії в бухгалтерських звітах. Перевагами цього підходу є автоматизація процесів, зниження ймовірності людських помилок, підвищення ефективності аудиту;

- ✦ *інтелектуальний аналіз даних (Data Analytics)* – метод, що включає в себе використання сучасних інструментів для збирання, обробки та аналізу великих обсягів фінансової інформації з метою виявлення важливих закономірностей і тенденцій. Використання цього підходу дозволяє оцінювати не тільки поточні, але й майбутні фінансові результати. Цей метод дозволяє здійснювати економічний аналіз на рівні прогнозів, розпізнавати приховані закономірності у фінансових даних;
- ✦ *кейс-метод* – є популярним підходом у дослідженнях, пов'язаних з аудиторськими перевітками та економічним аналізом конкретних ситуацій у фінансовій практиці. Він дозволяє здійснювати детальний аналіз реальних випадків, що підвищує рівень практичних знань і навичок дослідників та забезпечує більш глибоке розуміння специфіки процесів, дозволяє здійснювати практичне застосування теоретичних знань;
- ✦ *моделювання та симуляція* – цей метод дозволяє створювати моделі облікових і аудиторських процесів для передбачення різних сценаріїв розвитку ситуації на основі аналізу існуючих даних. Він широко використовується у фінансовому прогнозуванні та ризик-менеджменті та дає можливість перевіряти різні гіпотези та розраховувати наслідки різних змін у бізнес-процесах [8].

Сучасні наукові дослідження у сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту зазнають значного впливу технологічного прогресу, змін у глобальній економіці та посилення регуляторних вимог. Вони знижують ймовірність помилок, прискорюють процес аналізу та дозволяють працювати з великими обсягами даних. Однак такі методи потребують висококваліфікованих спеціалістів та доступу до сучасних технологій.

Крім того, ці методи мають переваги в контексті покращення якості аудиторських перевірок, зменшення часу на проведення досліджень і забезпечення більш точних прогнозів. Водночас, для забезпечення високої наукової доброчесності та надійності результатів, важливо поєднувати ці підходи з традиційними методами аналізу та ретельно перевіряти результати на всіх етапах дослідження.

Методи досліджень у сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту можна поділити на кілька груп (табл. 2).

Основні сучасні методи дослідження обліку, економічного аналізу та аудиту

Група методів	Характеристика	Приклади застосування
Аналітичні методи	Вивчають фінансові показники підприємств, оцінюють динаміку змін	Аналіз фінансової звітності, коефіцієнтний аналіз, аналіз трендів
Статистичні методи	Використовуються для обробки великих масивів даних, виявлення закономірностей	Регресійний аналіз, кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз
Методи економіко-математичного моделювання	Дозволяють будувати прогнози, аналізувати різні сценарії розвитку подій	SWOT-аналіз, факторний аналіз, прогнозування банкрутства
Цифрові методи та технології	Використання інформаційних систем і штучного інтелекту для автоматизації процесів	Big Data, хмарні технології, блокчейн, машинне навчання
Форензик-аудит	Дослідження фінансових злочинів, махінацій, шахрайських схем	Судово-економічна експертиза, аналіз шахрайських схем, тест на відповідність звітності стандартам
Експертні методи	Використання досвіду та знань фахівців для оцінки облікових систем	Дельфійський метод, бенчмаркінг, SWOT-аналіз
Контент-аналіз	Дослідження фінансової та нефінансової інформації, представленої у звітах компаній	Аналіз звітності ESG, дослідження річних звітів підприємств, аналіз аудиторських висновків

Джерело: розроблено авторами.

Аналіз представлених у табл. 2 методів досліджень у сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту демонструє широкий спектр підходів, що застосовуються сучасними науковцями та практиками.

У сучасних умовах дослідження обліку, економічного аналізу та аудиту все частіше базуються на інтеграції класичних методів аналізу з новітніми цифровими технологіями. Це дозволяє отримати об'єктивні результати, підвищити достовірність фінансової звітності та виявити потенційні ризики.

Кожна група методів має свою специфіку та спрямованість.

Аналітичні методи є основними в дослідженні облікових процесів, оскільки дозволяють оцінити фінансову стабільність, ефективність управління та виявити потенційні ризики.

Статистичні методи використовуються для виявлення трендів, прогнозування фінансових результатів та оцінки ризиків.

Економіко-математичне моделювання забезпечує прогнозування фінансових показників та виявлення закономірностей у господарській діяльності. Такі методи допомагають аудиторам оцінювати ефективність фінансового управління та формувати обґрунтовані прогнози розвитку підприємства.

Сучасні технології, зокрема Big Data, блокчейн і штучний інтелект, активно впроваджуються у бухгалтерський облік і аудит, значно покращуючи точність аналізу, підвищуючи швидкість обробки даних і знижуючи ризики шахрайства [9].

Особливе значення мають форензик-аудит і експертні методи, які дозволяють виявляти фінансові ризики та шахрайські схеми, а також використовувати досвід фахівців для комплексної оцінки облікових систем. Контент-аналіз доповнює перелік сучасних методів, забезпечуючи глибоке вивчення фінансової та нефінансової інформації [10].

Завдяки поєднанню традиційних і новітніх методів дослідження стає можливим:

- ✦ автоматизувати процеси бухгалтерського обліку;
- ✦ підвищити точність фінансової аналітики;
- ✦ виявляти шахрайство та ризики на ранніх етапах;
- ✦ робити більш точні прогнози фінансового стану підприємств.

Таке комплексне застосування сучасних підходів сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності та покращує довіру інвесторів, кредиторів і державних регуляторів.

Таким чином, поєднання традиційних і новітніх методів дослідження сприяє підвищенню ефективності обліку, економічного аналізу та аудиту, забезпечує більш обґрунтовані управлінські рішення та зміцнює стабільність фінансової системи.

ВИСНОВКИ

Сучасні наукові дослідження у сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту проходять глибоку трансформацію під впливом

технологічного прогресу, змін у глобальній економіці, посилення регуляторних вимог і міждисциплінарних підходів. Аналіз тенденцій розвитку цієї галузі свідчить про значне розширення використання цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, обробки великих даних (Big Data), блокчейну та автоматизації аудиторських процедур. Ці інструменти дозволяють значно підвищити ефективність облікових процесів, зменшити рівень шахрайства та забезпечити вищий рівень прозорості у фінансовій звітності.

Інтеграція методологічних підходів різних галузей науки, зокрема поведінкової економіки, фінансового аналізу та кібербезпеки, відкриває нові можливості для вдосконалення методів обліку, аналізу та аудиту. Використання економіко-математичних моделей дозволяє здійснювати глибокий прогноз ризиків, оцінювати ймовірність банкрутства підприємств та розробляти ефективні стратегії управління фінансами.

Значного розвитку набувають методи форенз-аудиту, які спрямовані на виявлення фінансових маніпуляцій та забезпечення відповідності законодавчим нормам. Посилення вимог до аудиторської діяльності з боку міжнародних регуляторів стимулює вдосконалення стандартів фінансової звітності, що, своєю чергою, сприяє підвищенню довіри до фінансової інформації.

Важливою тенденцією є гармонізація міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, що дозволяє створити єдиний інформаційний простір для суб'єктів господарювання різних країн. Удосконалення методологічного інструментарію, підвищення кваліфікації фахівців та розвиток освітніх програм з обліку та аудиту є ключовими завданнями для забезпечення ефективного функціонування фінансової системи в умовах цифрової трансформації.

Для подальшого розвитку наукових досліджень у цій сфері необхідно:

- ✦ активно впроваджувати цифрові технології для автоматизації процесів обліку та аудиту, що сприятиме підвищенню точності аналізу та зниженню операційних ризиків;
- ✦ посилювати міждисциплінарні зв'язки, інтегруючи методи поведінкових наук, фінансової аналітики та інформаційних технологій для більш комплексного підходу до облікових досліджень;
- ✦ гармонізувати міжнародні стандарти обліку та аудиту, що сприятиме забезпеченню високого рівня прозорості та надійності фінансової інформації;

- ✦ розвивати освітні програми, які відповідатимуть сучасним вимогам цифрової економіки та забезпечуватимуть підготовку кваліфікованих фахівців з обліку та аудиту.

Таким чином, сучасні дослідження в обліку, економічному аналізі та аудиті орієнтовані на комплексний розвиток методологічних основ, упровадження новітніх технологій та підвищення рівня відповідності міжнародним стандартам. Це забезпечує стійкість фінансових систем, ефективність управління бізнес-процесами та зростання довіри до фінансової інформації у глобальному масштабі. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бондаренко О. В. Методологічні особливості побудови інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.5. С. 217–225. URL : https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2015/25_5/39.pdf
2. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2022. 208 с.
3. Бойко О. П. Габітус та етносоціальний досвід. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2009. Вип. 88. С. 187–197. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cc44ded2-204b-4250-b67f-25e9b938be8f/content>
4. Васильченко С. М., Трофанюк Р. І., Рахміль О. В. Теорія економічних циклів М. І. Тугана-Барановського і сучасність. *Актуальні проблеми розвитку економіки*. 2025. Вип. 21. Т. 2. С. 301–311. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.301-311>
5. Герасименко О. М. Ризик-орієнтоване управління в системі економічної безпеки підприємства. : дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02. Черкаси, 2021. 667 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/gerasimenko_2021-disertatsija.pdf
6. Гедіков В. В. Цифрові інструменти у контексті діджиталізації: сучасні тенденції та перспективи. *Київський часопис права*. 2025. № 2. С. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2025.2.3>
7. Гоголь Т. А. Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці. *Вісник THEU*. 2012. № 2. С. 151–158. URL : <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/15555/1/Гоголь%20Т..pdf>
8. Жиглей І. В., Лайчук С. М., Поліщук І. Р. Використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1. С. 95–102. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-95-102](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-95-102)
9. Жукова Л. М. Інституційний підхід до розвитку цифрової освіти в Україні: від проектування інституту до інституційної пастки. *Інновації та інтеграція цифрових трендів освітняського простору в економіку знань* : матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації з економічних наук (30 жовтня – 10 грудня 2023 р.). Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2023. С. 69–71.

10. Камінська Т. Г. Методологія бухгалтерського обліку та контролю як їх гносеологічний базис. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 360–371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_8_45
11. Lakatos I. *The Methodology of Scientific Research Programmes*. Vol. 1: Philosophical Papers. Cambridge University Press, 1980. 260 p.
12. Мельник Л. Ю., Аніщенко Г. Ю., Поліщук О. М. Вплив цифрових технологій на трансформацію методології обліку та аудиту управлінської діяльності. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15771767>
13. Павлова Г. Є., Кравченко М. В., Атамас О. П. Методи та логіка наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку. *Агросвіт*. 2025. № 4. С. 4–8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.4.4>
14. Читання академіка В. І. Вернадського. Вип. 2 / ред.: Яременко Л. М., Яцків Я. С. та ін. Київ : НАН України, 2021.
15. Kahneman D. *Thinking, Fast and Slow*. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2013. 512 p.
16. Baconian method. In : *Oxford Reference. A Dictionary of Philosophy* (3 ed.). Oxford : Oxford University Press, 2016. URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198735304.001.0001/acref-9780198735304-e-330?utm_source=chatgpt.com
17. Palacio-Vera A. *Karl Popper and Situational Analysis: Theory and Method for Contemporary Economics and Sociology*. London : Routledge, 2025. 238 p.
18. Kuhn Th. S. *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago, IL : University of Chicago Press, 2012. 264 p.
- nauk, 21.04.02). https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/gerasimenko_2021-disertatsija.pdf
- Hohol, T. A. (2012). Metodolohiia bukhhalterskoho obliku yak napriamok naukovykh doslidzhen v innovatsiinii ekonomitsi [Methodology of accounting as a direction of scientific research in the innovation economy]. *Visnyk TNEU*, 2, 151–158. <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/15555/1/Hohol%20T..pdf>
- Kahneman, D. (2013). *Thinking, fast and slow*. Farrar, Straus and Giroux. New York.
- Kaminska, T. H. (2015). Metodolohiia bukhhalterskoho obliku ta kontroliu yak yikh hnoseolohichniy bazys [Methodology of accounting and control as their epistemological basis]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 8, 360–371. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_8_45
- Kuhn, T. S. (2012). *The structure of scientific revolutions*. University of Chicago Press. Chicago, IL.
- Lakatos, I. (1980). *The methodology of scientific research programmes (Vol. 1: Philosophical Papers)*. Cambridge University Press.
- Melnyk, L. Yu., Anishchenko, H. Yu., & Polishchuk, O. M. (2025). Vplyv tsyfrovyykh tekhnolohii na transformatsiiu metodolohii obliku ta audytu upravlinskoi diialnosti [The impact of digital technologies on the transformation of the methodology of accounting and audit of management activities]. *Aktualni pytan-nia ekonomichnykh nauk*, 12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15771767>
- Palacio-Vera, A. (2025). *Karl Popper and situational analysis: Theory and method for contemporary economics and sociology*. Routledge. London.
- Pavlova, H. Ye., Kravchenko, M. V., & Atamas, O. P. (2025). Metody ta lohika naukovykh doslidzhen u sferi bukhhalterskoho obliku [Methods and logic of scientific research in the field of accounting]. *Ahrosvit*, 4, 4–8. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.4.4>
- Vasylychenko, S. M., Trofaniuk, R. I., & Rakhmil, O. V. (2025). Teoriia ekonomichnykh tsyklyv M. I. Tuhana-Baranovskoho i suchasnist [The theory of economic cycles by M. I. Tugan-Baranovsky and modernity]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky*, 21(2), 301–311. <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.301-311>
- Yaremenko, L. M., Yatskiv, Ya. S. (Red.). (2021). *Chytannia akademika V. I. Vernadskoho* (Vyp. 2). NAN Ukrainy. Kyiv.
- Zhukova, L. M. (2023). Instytutsiinyi pidkhid do rozvytku tsyfrovoy osvity v Ukraini: vid proiektuvannia instytutu do instytutsiinoi pastky [Institutional approach to the development of digital education in Ukraine: from the design of the institute to the institutional trap]. *V Innovatsii ta intehtatsiia tsyfrovyykh trendiv osvityanskoho prostoru v ekonomiku znan* (s. 69–71). Liha-Pres. Lviv-Torun.
- Zhyhlej, I. V., Laichuk, S. M., & Polishchuk, I. R. (2024). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u bukhhalterskomu obliku [The use of information technologies in accounting]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1, 95–102. [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-95-102](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-95-102)